

Haaksbergen 18 februari 2024

Onderwerp: Reactie concept beleidsnota windenergie

Geachte collegeleden en raadsleden van de gemeente Haaksbergen,

Hieronder volgt de reactie van Stichting Tegenwind Haaksbergen (STH) in de online consultatieronde met betrekking tot de concept beleidsnota windenergie.

Voordat we op de inhoud van de conceptnota ingaan willen wij erop wijzen dat het proces van een online consultatieronde onzes inziens forse nadelen heeft. Het kan leiden tot een vertekend beeld van de publieke opinie en tot beperkte inclusiviteit en representativiteit (bijvoorbeeld omdat niet iedereen even digitaal vaardig is). Het is bovendien voor bestuurders en beleidsmakers een gemakkelijke manier van 'participatie'. Men hoeft de belanghebbenden niet in de ogen te kijken en persoonlijk te overtuigen. Het leidt tot vergroting van de afstand tussen overheid en burger. Zeker voor dit onderwerp: de mogelijke komst van turbines roept immers veel emoties op. Ook door de Gemeenteraad is het College opgeroepen in de participatie aandacht te geven aan herstel van vertrouwen tussen de Buursenaren en de gemeente. Zeker na de mislukte participatieronde in de zomer van 2023 is daar behoefte aan. Wij vinden de vorm van participatie die nu door het College wordt gekozen tekortschieten.

De Stichting heeft op 1 februari in een sessie met de betrokken ambtenaren, op hoofdlijnen de concept-nota mogen inzien, vóórdat deze op 6 februari werd vastgesteld door het College. Wij stelden deze vroege betrokkenheid op prijs, omdat wij veronderstelden dat dit een poging was van het College om alvast onze opmerkingen mee te nemen in de concept-nota. Helaas vinden we geen van onze opmerkingen en suggesties terug in het definitieve concept. Het College heeft niets met ons opmerkingen en suggesties gedaan. Dat vinden wij teleurstellend.

Het College hanteert in haar concept-nota windenergie een veel te beperkte taakopvatting. Het College kan in haar windbeleid wel degelijk nadere eisen stellen aan de ruimtelijke kaders. Het College ontloopt hier haar verantwoordelijk om zorg te dragen voor (de gezondheid van) haar inwoners en (het in stand houden en verbeteren van) flora en fauna. Het College laat een kans liggen nadere eisen te stellen aan de plaatsing van windturbines.

Dat ook de gemeenteraad zich zorgen maakt over een te beperkte reikwijdte van het windbeleid blijkt wel uit de motie die door Nieuw Haaksbergen is ingediend op 27 september 2023 waarin wordt opgeroepen n het participatietraject windbeleid *'in het bijzonder aandacht te schenken aan gezondheid, landschap, lichtvervuiling, lokaal eigendom en de economische gevolgen van de plaatsing van windturbines'*. Naar ons idee is met de invulling van het windbeleid zoals dat in deze nota gebeurt, geen rekening gehouden met de onderwerpen die in deze motie worden genoemd, met name op het gebied van gezondheid en het landschap.

De keuze van het College om niet de regie te nemen en de provincie niet te vragen het bevoegd gezag over te dragen aan de gemeente is naar ons idee onvoldoende gemotiveerd. De passage in de beleidsnota is vaag en verhullend:

'... het college denkt niet of in onvoldoende mate te kunnen voldoen aan de gestelde eisen vanuit de provincie om deze rol over te nemen. Het gaat er hierbij dan om, dat een gemeentelijk bestuursorgaan een project kan versnellen of daaraan anderszins aanmerkelijke voordelen zijn verbonden.'

Overigens zijn, in tegenstelling tot wat beweerd wordt, wel degelijk aanmerkelijke voordelen te behalen. Als de gemeente het bevoegd gezag heeft, kan zij namelijk nadere specifieke eisen stellen die relevant zijn voor het gebied, zoals bijvoorbeeld aangescherpte afstandsnormen, eisen met betrekking tot de maximale hoogte van de turbine en eisen met betrekking tot geluidsnormen.

In de concept-nota wordt uitgebreid ingegaan op het beleidskader van de provincie Overijssel. De beleidskaders worden beschreven alsof deze definitief zijn. Dit is een verkeerde voorstelling van zaken. Voorbij wordt gegaan aan het feit dat deze beleidskaders in de consultatiefase zitten en nog moeten worden vastgesteld door Provinciale Staten. *'Het ontwerp van de wijziging van de Omgevingsverordening 2024, het Provinciaal Programma Energiestrategie en de Omgevingseffectrapportage ligt ter inzage van 18 januari 2024 tot en met 28 februari 2024. Binnen deze termijn kan iedereen zienswijzen indienen op de instructieregel windenergie 2024 in de Omgevingsverordening en het Provinciaal Programma Energiestrategie. Het is de bedoeling dat Provinciale Staten in maart 2024 een besluit nemen over de voorgestelde aanpassingen en over de zienswijzen die daarop zijn ingediend.'*

Het is teleurstellend dat het College niet richting de provincie de clustergebieden ter discussie heeft gesteld. Het College neemt de aanwijzing van Buurse-Noord als onderdeel van het clustergebied A35-ATT voor kennisgeving aan. Dit feit, het liggen binnen een clustergebied, is van belang omdat het mede relevant is voor de plaats en het aantal windturbines dat mag worden geplaatst. Naar de idee van de Stichting is het College te passief en zou het College de ligging van Buurse-Noord in het clustergebied moeten aanvechten bij de provincie. Ter toelichting: de ruimtelijke ontwerpprincipes¹ die aan RES, PPE en clustering ten grondslag liggen, gelden niet voor Buurse. Buurse ligt immers, zoals u weet, niet aan de A1 of A35.

Terecht wordt in de concept-beleidsnota aangegeven dat er geen landelijke normen zijn voor windturbines. De concept-normen zijn op 12 oktober 2023 bekendgemaakt. De verwachting van het College dat deze nieuwe normen medio 2024 worden vastgesteld is wel optimistisch. Er zijn honderden zienswijzen ingediend. Ook is het de vraag of de nieuwe politieke werkelijkheid in Den Haag dezelfde uitgangspunten wil hanteren. Zoals wij vorig jaar reeds verschillende keren hebben aangegeven (schriftelijk en mondeling in de gemeenteraad): 'Wacht op de definitieve landelijke normen alvorens volgende stappen te zetten.'

---

¹ Het gaat daarbij namelijk om de volgende principes: Koppeling van energievraag en aanbod, Ruimtelijke meekoppelkansen, Energieopwekking langs de hoofdinfrastructuur, Ontzien van waardevolle gebieden zoals opgenomen in de catalogus gebiedskenmerken Overijssel, Clustering in daarvoor geschikte landschappen.

De passage over standaardwaarden en grenswaarden is te academisch en moeilijk inzichtelijk. Het geeft ruimte voor onduidelijkheid en dus discussie. Opvallend is dat de gemeente in de concept-beleidsnota eigenlijk niets (tot bijna niets: op slagschaduw na) toevoegt aan de concept-landelijke normen. Dit is een gemiste kans. De specifieke kenmerken van het gebied waar de turbines gepland zijn, worden op geen enkele manier meegenomen. We hebben het in Buurse-Noord over een gebied waar het stil is en donker wordt. Waar Natura 2000 en NNN-gebieden liggen en waar beoogd is een ecologische verbindingzone te realiseren tussen het Buurserzand en Witteveen. Waar veel toerisme en recreatie is. Wij vragen het College de specifieke kenmerken van het gebied te onderzoeken, op een rijtje te zetten en in het verlengde daarvan aangescherpte normen te stellen.

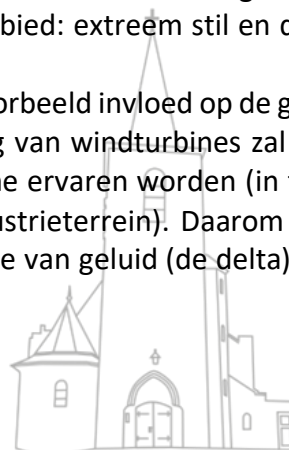
De gemeente kan én moet zich niet verschuilen achter de provincie om nadere (ruimtelijke) eisen te stellen. De provincie heeft nooit aangegeven dat daar in het gemeentelijk windbeleid geen ruimte voor is. Zij kan, vanuit de specifieke kenmerken van het gebied, nadere eisen stellen aan bijvoorbeeld hoogte of aantal windturbines, maximale geluidsbelasting, afstand tot bebouwing en N2000 of NNN-gebieden. Zoals wij al eerder aangaven: het College kan kiezen voor een bredere rolopvatting maar doet dat niet in deze concept-beleidsnota.

Wij bepleiten voor het maken van een volledige maatschappelijke kosten-baten-analyse (MKBA) als basis voor het gemeentelijke windbeleid. Bij een MKBA wordt niet alleen gekeken naar de financiële kosten en baten, maar ook naar maatschappelijke effecten zoals milieuvervuiling, gezondheidsschade en kwaliteit van de leefomgeving. Onderdeel van de MKBA zouden onzes inziens ook moeten zijn de gevolgen voor economie (landbouw en toerisme), gevolgen voor de leefbaarheid etcetera. Het is allemaal niet onderzocht waardoor het windbeleid op drijfzand berust.

Wat wij verder missen is de aandacht voor flora en fauna. Terwijl dat zoals gezegd toch zeer specifieke elementen zijn van het gebied waar de windturbines gepland zijn. Zie ook de publicatie van de Ecologische Autoriteit van januari 2024. Daarin wordt aangegeven dat de natuurgebieden (ook Buurserzand) er bijzonder slecht voorstaan, er een verbinding tussen natuurgebieden moet plaatsvinden en de stikstofdepositie flink omlaag moet. Eisen die het College kan stellen (maar helaas niet doet in deze concept-nota) is geen achteruitgang van de flora en fauna, van milieu (stand still) en onverminderde uitvoering van de beoogde verbindingzone tussen Buurserzand en Witte Veen (zonder aanvullende onttrekking van landbouwgebieden).

Als het gaat om geluid(shinder) wordt door de gemeente de landelijke normen als uitgangspunt genomen. Wij denken als Stichting Tegenwind dat het college rekening zou moeten houden met de specifieke kenmerken van het gebied: extreem stil en donker en de dorpskern Buurse op korte afstand.

De bijzondere stilte die in het gebied kenmerkt heeft bijvoorbeeld invloed op de geluidshinder die ervaren wordt. De toename van geluid door plaatsing van windturbines zal vanwege de huidige situatie van weinig geluid als een enorme toename ervaren worden (in tegenstelling tot bijvoorbeeld windturbines naast een snelweg of industrieterrein). Daarom zou het ook goed zijn als het college aandacht besteed aan de toename van geluid (de delta) en daar een

maximum aan te hangen van bijvoorbeeld 2 dB (NB: 3 dB is al verdubbeling van geluid!). Verder is de aansluiting aan de landelijke normen niet voldoende omdat ook daarin op dit moment ruimte wordt geboden om bij enige motivering te gaan naar meer dan 45 db (de op dit moment voorgestelde standaard concept-landelijke norm). Het College moet naar ons idee besluiten om deze verruiming in het geval van Buurse niet toe te staan. Wij vinden overigens dat de geluidsnormen nog veel scherper moeten zijn dan 45 dB Lden en 39 dB Lnight. Maar de door het College opgenomen grenswaarde van 47dB Lden en 41 db Lnight moet in ieder geval worden geschrapt.

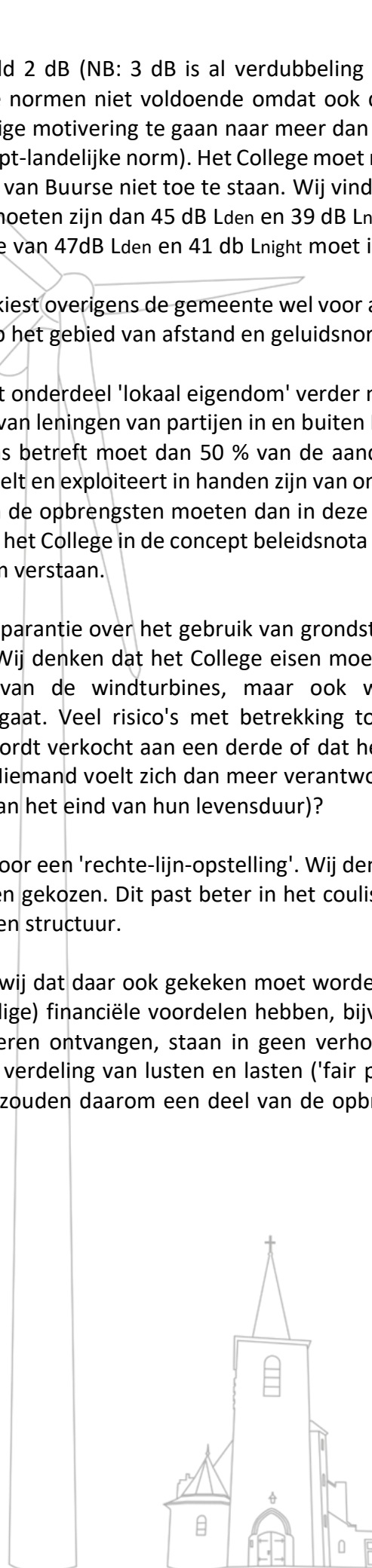
NB: Op andere punten zoals slagschaduw kiest overigens de gemeente wel voor aanscherping van de landelijke normen. Waarom niet op het gebied van afstand en geluidsnormen?

Wij denken dat in de concept-nota ook het onderdeel 'lokaal eigendom' verder moet worden aangescherpt. Het deelnemen in de vorm van leningen van partijen in en buiten Haaksbergen zien wij niet als lokaal eigendom. Wat ons betreft moet dan 50 % van de aandelen van de onderneming die de windturbines ontwikkelt en exploiteert in handen zijn van omwonenden/ inwoners van Haaksbergen. Ook 50 % van de opbrengsten moeten dan in deze BV vallen en bij de inwoners terecht komen. Wij vragen het College in de concept beleidsnota nadere eisen te stellen onder wat zij als lokaal eigendom verstaan.

Wij vragen verder aandacht voor de transparantie over het gebruik van grondstoffen en het verwijderen van de turbines na gebruik. Wij denken dat het College eisen moet stellen met betrekking tot de *gehele* levensduur van de windturbines, maar ook wanneer het windturbinepark in andere handen overgaat. Veel risico's met betrekking tot het milieu ontstaan wanneer het windturbinepark wordt verkocht aan een derde of dat het bedrijf dat de windturbines exploiteert failliet gaat. Niemand voelt zich dan meer verantwoordelijk: wie ruimt de windturbines op na 20-30 jaar (aan het eind van hun levensduur)?

Het College kiest in de concept-nota niet voor een 'rechte-lijn-opstelling'. Wij denken dat juist wel een rechte-lijn-opstelling moet worden gekozen. Dit past beter in het coulisselandschap dat zich juist kenmerkt door de rechte lijnen structuur.

Wat betreft het Omgevingsfonds denken wij dat daar ook gekeken moet worden om gelden te verwerven van partijen die (onevenredige) financiële voordelen hebben, bijvoorbeeld de "windboeren". De bedragen die deze boeren ontvangen, staan in geen verhouding tot de lasten die anderen ervan hebben. Gelijke verdeling van lusten en lasten ('fair play') zou het uitgangspunt moeten. Betrokken boeren zouden daarom een deel van de opbrengst in het omgevingsfonds moeten storten.

Als laatste punt vragen we aandacht voor opnemen van de zekerheid op 'stekkerrechten' voor het toekomstige windturbinepark. De wethouder heeft dat ook toegezegd tijdens de gemeenteraad van 29 november 2023. De gemeente moet er zeker van zijn dat een initiatief ook uitvoerbaar is vóór de vergunning wordt afgegeven. Dit moet juridisch dichtgetimmerd worden door te eisen dat vooraf aan de vergunningverlening een *juridisch bindende overeenkomst* met de netbeheerder ligt. Nu staat in de concept-nota dat een schriftelijke, geldende offerte of een positief advies van de netbeheerder moet worden getoond. Deze eis is veel te 'zacht'.

Tot verdere toelichting gaarne bereid,

Hoogachtend,

Het bestuur van de Stichting Tegenwind Haaksbergen

